

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

65. An quid teneatur, verum qui dicendo occultum crimen alicujus propalavit, illum infamando, & quomodo debeat restituere famam illius? Et si infamator non possit famam restituere, an teneatur famam ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76432)

alii notum fecerint? Ex part. 3. tract. 5. & Misc. 1. Ref. 34.

§. 1. Affirmatiuè respondent aliqui. Sed Philippus Faber de rest. in 4. sent. dist. 15. qu. 3. disp. 35. c. 1. n. 37. contrarium docet, sic enim asserit. Dubitant alij, an sufficiat retractare impositionem criminis coram his tantum, apud quos ille diffamauit, an etiam apud alios, quibus illi audientes retulerunt? Aliqui asserunt, sed hæc opinio est irrationabilis. Cum enim verba ex ore prolata in infinitum crescant, est impossibile diffamatorem posse se retractare apud omnes, ad quos talis diffamatio perueniet. Proinde Alenfis innuit sufficere, vt se retractet coram iis, apud quos ipse detraxit. Ita Faber, & ratio etiam potest esse, quia posterior infamia fortitudo quasi sequitur, & ex propria malitia audientium, qui proinde vtrique tenentur ad restitutionem. Sicut qui indirectè scandalum præbet, non contrahit specialem illam malitiam, cui per accidens causam dedit.

2. Sed ego sine metu, hanc sententiam amplectendam esse puto, in casu, quo, vt ait Villalobos in summa to. 2. tr. 1. diff. 37. n. 11. [el peccado del proximo se descubrio à vn hombre de confianza de quien se entendiera, que de ninguna manera lo dixera à nadie, y el lo dixo, con esse solo se aura de hazer la diligencia para la restitucion y esse con los demas.] Ita ille, sed circa præsentem questionem vide Tannerum in 2. 2. D. Thom. disp. 4. qu. 6. dub. 6. n. 147. & alios penes ipsos.

RESOL. LXV.

Ad quid teneatur, qui verum dicendo oculum crimen alicuius propalauit, illum infamatum, & quomodo debeat restituere famam illius?

Et si infamator non possit famam restituere, an teneatur famam pecunia compensare?

Et an infamatus possit sibi ipsi satisfacere ex debito pecuniario infamatoris, si is alia ratione satisfacere nolit, aut non possit?

Et in textu huius Resolutionis alios quinque casus decisos inuenies sapius contingentes in praxi, pro restituenda, vel non restituenda fama. Ex p. 3. tract. 5. & Misc. 1. Ref. 30.

Sup. contenti a hoc §. in ref. 29. 3. penult. & ult.

§. 1. Via in praxi penitentes difficultet famam restituunt, probabilis mihi videtur opinio Caiet. in 2. 2. q. 72. art. 2. & Soti de iust. lib. 4. q. 7. art. 3. ad 4. quam affert, & approbat Villalobos in summa, 2. 2. tr. 1. diff. 37. n. 4. vbi sic asserit. [Otro modo ay mas vsado entre los Doctores, y ponelo Caietano, Soto, Nauarro, y otros, y es que el que infamo descubriendo peccado secreto no habla mas del, sino que procure tomar ocasio de tratar del difamado con las personas, cerca de lasquales le infamo, y habe del honorificamente, y trate familiarmente al difamado en algun caso, que con esse honra, si el es honrado.] Itaille. Et hic modus suauis est, & illum facildè penitentes obseruant; secus autem asserendo se perperam loquutos, vel iniuriam fecisse, vel fuisse deceptos, vel quod aliqui volunt, se falsum dixisse, vel fuisse mentitos. Ergo ad nihil aliud teneatur diffamator, quam laudare eum, quem prius diffamauerat, nec amplius de illa re coram illis, apud quos eum diffamauit loqui. Et hunc modum restitutionis famam approbant etiam Tannerus in 2. 2. D. Thom. disp. 4. qu. 6. dub. 4. n. 143. Valentia 1. 3. disp. 5. qu. 2. punct. 5. & 9. 17. punct. 2. Lessius lib. 2. c. 11. dub. 10. Aragon in 2. 2. q. 62. art. 2. Faustus in speculo conf. disp. 21. q. 74. n. 6. quidquid in contrarium asserat Laym. in Theol. mor. lib. 2. sect. 5. 1. 3. part. 2. c. 7. n. 2. Nauarra lib. 2. c. 4.

n. 370. Faber de rest. in 4. sent. dist. 15. qu. 3. disp. 35. c. 1. n. 37. Syluius in 2. 2. D. Thom. qu. 62. art. 2. queritur 2. 2. Villucius tom. 2. tr. 1. 2. c. 10. n. 246.

2. Notandum est tamen primò, quòd si infamator non possit famam restituere, non teneatur famam pecunia compensare. Ita Layman in Theol. mor. lib. 3. sect. 3. vbi tract. 3. part. 2. cap. 7. n. 3. Filiucius 1. 2. tract. 3. 2. cap. 10. n. 239. Turrianus in 2. 2. tom. 2. disp. 53. dub. 7. n. 3. Faber de rest. in 4. sent. dist. 15. qu. 3. disp. 53. cap. 4. n. 122. Malderus in 2. 2. tract. 7. c. 7. dub. 8. Nauarrus cap. 17. n. 39. Bannez in 2. 2. q. 62. art. 2. Syluester ver. de malis q. 4. Nauarra lib. 2. cap. 4. n. 416. Lessius lib. 2. c. 11. dub. 10. & alij. Sed quia contraria sententia est probabilis, quam tenet Villalobos in summa tom. 2. tract. 1. 1. diff. 37. n. 5. Sotus de iust. lib. 4. q. 6. art. 3. ad 4. Aragon in 2. 2. q. 62. art. 2. Valentia 1. 3. disp. 5. qu. 6. punct. 5. Couar. lib. 1. 2. c. 2. n. 8. Molina tract. 4. 2. disp. 45. n. 5. Sa ver. infamia n. 7. Syluius in 2. 2. D. Thom. q. 62. art. 2. queritur 2. post Rebelleum, Sotum, Richardum, Adrianum, Caietanum, & alios; cum, inquam, hæc opinio sit probabilis, puto cum Ioan. de la Cruz in direct. part. 1. prac. 7. art. 2. dub. 6. conclus. 2. Tannero in 2. 2. D. Thom. disp. 4. qu. 6. dub. 6. num. 170. qui citat Lessium, & Aragonum, posse infamatum sibi ipsi satisfacere ex debito pecuniario infamatoris, si is alia ratione satisfacere nolit, aut non possit; quod est valde notandum, quidquid in contrarium dicat Malderus in 2. 2. D. Thom. tr. 7. c. 7. dub. 12. licet, vt dixi, contraria opinio sit etiam probabilis, nempe non debere famam pecunia compensari, quando aliter compensari nequeat.

3. Notandum est secundò contra Turrianum in 2. 2. D. Thom. tom. 2. disp. 53. dub. 5. n. 7. Tannetum in 2. 2. disp. 4. qu. 6. dub. 6. n. 155. & alios, qui se motu infamatoris uertunt, posse vti compensatione, dummodo infamatus non sit inæqualis, & non ortur scandalum, vel si vnus velit alteri famam reddere; tunc enim etiam alter tenetur ipsi restituere, & tandem compensatio non potest fieri reddendo maledictum pro maledicto. Exceptis igitur huius casibus admittenda est contra præfatos DD. compensatio famæ, & ita docent Syluius in 2. 2. D. Thom. q. 62. art. 2. queritur 10. Malderus in 2. 2. tr. 7. c. 7. dub. 14. & alij penes ipsos.

4. Notandum est tertio secundum opinionem Fabri de rest. in 4. sent. dist. 15. qu. 3. disp. 35. c. 1. n. 36. quòd etiam quando reus est accusatus, & interrogatus iuridicè de crimine vero, & negat, non tenetur ad restitutionem famæ; quod est valde notandum contra Caietanum in 2. 2. q. 68. art. 2. Sotum de iust. lib. 4. q. 6. art. 3. ad 4. Azorium tom. 3. lib. 5. c. 9. g. 8. Molinam 1. 4. disp. 43. & alios.

5. Notandum est quartò, quòd non adest obligatio restituendi famam, quando detractio est facta cum verbis generalibus, videlicet aliquem esse mendacem, ambitionum, & c. nisi ratione dignitatis personæ, vt si de Prelato, aut Religioso ex grauioribus talia dicta essent; quamuis Filiucius 1. 2. tr. 3. c. 9. n. 229. moter Syluestrum & Nauarrum vniuersaliter asserere detractio-nem, vt obliget ad restitutionem, debere esse de peccatis moralibus.

6. Notandum est quintò, quòd licet Sotus de iust. lib. 4. qu. 6. art. 3. ad 4. Couar. in regul. Pecorum part. 1. num. 76. & Rebelleus lib. 4. q. 13. dixerint vitam alicuius plebei reputari posse viliozem fama alicuius nobilis, eòque casu plebeium debere reparare nobilis famam cum periculo propriæ vitæ; tamen contrariam sententiam in tali casu tenendam esse existimo; vide Caietanum in 2. 2. q. 62. art. 6. Syluestrum 2. 4. detractio. q. 4. Nauarrum, & Nauarrum, quos citat, & sequuntur Tannerus in 2. 2. disp. 4. qu. 6. dub. 6. num. 145. Malderus in 2. 2. tractat. 7. cap. 2. dub. 9. & cum aliis penes ipsos; nam bona inferioris ordinis non sunt restituenda eum detrimento boni superioris ordinis. Sed vera est bonum superioris

superioris ordinis, quam fama. Ergo, &c. Et hoc etiam procedit, etiam si infamia esset maxima, &c. vt notat Faber de rest. in 4. ser. dist. 1. q. 3. dist. 5. c. 4. n. 12. vide etiam Ioannem de la Cruz in direct. pr. 7. q. 5. art. 6. dub. 6. concl. 1. Ex his adultera etiam infamata fortis, & nupta viro nobili, cui supponit filium alterius pro successione maioratus, on illis filiis legitimis, non se prodat et si sciat profuturum, nec tenetur adultera hoc reuelare filio spurio, nec filius tenetur credere; tenebitur tamen adultera in tali casu, si potest ex iustitia satisfacere, aut conferendo bona libera filiis legitimis, aut consulendo spurium intrare Religionem. Ita communiter DD.

RESOL. LXVI.

An si quis infamaret aliquem, de furto, qui postea sur inuenitur esse, teneatur ad restitutionem. Et an non sit peccatum saltem mortale publicare aliquod crimen minus illius, qui de grauioribus criminibus est infamatus. Et infamatus. Et notatur multas esse causas excusantes a restitutione fame. Et pro praxi notem causam in corpore huius Resolutionis proponitur. Et tandem docetur, nullum esse faciliorem modum restituendi famam propter peccatum occultum propalatum posse inueniri, quam laudando illum, quem prius infamauerat. Ex part. 1. r. 6. & Misc. 6. Ref. 56.

§. 1. Affirmatiue respondet Pontius in cur. Theol. dist. 1. q. 2. 8. concl. 3. n. 48 vbi sic ait: Multa liberant a restitutione pro infamia, si postea in eadem materia infamatus, perdidit famam, vt si falso imponeres, quod furatus fuerit, & postea constat, quod ipse fit fur. De quo tamen valde dubito quia magis infame est, quod aliquis se prius furatus fuerit, quam quod semel tantum, ergo, si quis falso dixit, quod semel furatus fuerit, quamuis constat quod postea furatus fuerit, non tollitur obligatio restituendi famam perditam ratione falsae impositionis prioris furti. Ita ille.

2. Tu cogita, nam circa hanc sententiam habeo magnam difficultatem, nam Doctores communiter asserunt, quod si quis, v.g. infamaret aliquem de delicto non vero, si de eodem delicto ex alio capite laboraret adhuc infamia, excusatur a restitutione fame, ergo & in casu nostro.

3. Verum, quicquid sit de sententia Pontij, sciendum est, quod Syluest. verb. de rest. q. 1. & Paludanus in 4. dist. 1. q. 2. dicunt non esse peccatum saltem mortale publicare aliquod crimen minus illius, qui de grauioribus criminibus est infamatus, vt v.g. de illo, qui infamis est de homicidio & furto, putat non esse peccatum mortale dicere quod fuerit fornicatus. Hoc tamen non est simpliciter admittendum, quando minus connexionem non habet cum aliis maioribus, sicuti fornicatio non habet cum homicidio, aut furto: idque propter rationes iam allegatas. In certo tamen casu posset locum habere, vt si quis de tam multis, & variis criminibus grauioribus sit infamatus vt passim habeatur talis, qui nullum scelus tempore, & loco verecundatus fuisset, perpetrare, quia huiusmodi persona totaliter, & quasi per omnem virtutis materiam amisit famam suam, vnde ex relatu alicuius inferioris criminis non censetur eius infamia notabiliter augeti, imo vix augeti. Et ita docet Ioannes Vvigers de inst. r. 4. c. 1. dub. 6. n. 28. cum Gaspare Hurtado vbi supra.

4. Notandum est hic obiter, multas causas excusare a restitutione fame. Excusat Primò iusta condonatio facta ab eo, cuius infamia non redundat in alios.

5. Secundò, iusta compensatio, vt si ab eo, quem infamasti pari modo sis infamatus.

6. Tertiò, si fama sit alia ratione recuperata.

8. Quartò, si infamia prudenter existimatur abiisse in oblivionem, tunc enim non teneris, siue falsum impuleris, siue verum.

8. Quintò, si crimen occultum, quod aliquibus dixisti, alia via & ratione fiat publicum, tunc enim amittitur restitutionis Lessius 1. 2. c. 1. dub. 26. & Nauarr. l. 2. c. 4. n. 98. Nam si re vera factum est publicum, nihil proderit retractatio. Secus autem si non sit publicum, nam fieri potest, vt illius exemplo alij retractentur. Hoc tamen certum existimo cum Nauarr. pro medio tempore antequam fieret publicum non teneri restituere famam, bene damna eo tempore sequuta.

9. Sextò, si restitatio sit impossibilis.

10. Septimò, si non possit fieri sine amissione fame, quae sit longe maioris momenti, vt si Praelatus, vel vir illustri infamauit plebeium.

11. Octauò, si bona fide persuasus esse verum & publicum, narrasti, nec possis sine damno tuae fame restituere.

12. Nondò, si re vera nulla fuit infamia sequuta, eo quod infamator esset nullius fidei, quod saepe accidit vel quia illi apud quos infamatur, sciebant similia, ita vt infamia non sit notabiliter augeta. Hæc autem omnia remissius inuenies apud Trolleuch in decal. 1. 2. l. 7. c. 10. dub. 10. quæ tamen late antea in aliis dubijs pertractauerat.

13. Aduertant tamen hic Confessarij faciliorem modum restituendi famam propter peccatum occultum pro palatum non posse inueniri, quam laudando illum quem prius infamauerat. Et ita ex Caietano, & Soto, docet Amicus 1. 5. dist. 1. c. 1. n. 45. quoniam ex vna parte talis modus efficax est ad famam restituendam, maxime apud prudentes, & ex alia parte modus per retractationem est periculosus, ne infamator mendacium committat, vel ex conscientia erronea, vel non rectè vtendo verbis verum sensum habentibus. Cæterum monet loco citato Caietanus etiam hunc modum cautè esse adhibendum, ne auditores in sua opinione magis confirmentur. Vnde non de fictis, sed veris virtutibus laudandus est, eoque tempore, loco, & modo, quo prudentes auditores suspicari non possint, quod id fiat ad laudati famam restituendam. Debet autem tandiu publice coram iis, coram quibus fuit infamatus, laudari, eiusque occultæ virtutes depromi, quamdiu eius laudatio prudentis arbitrio censetur sufficiens ad obsecratam ipsius famam illustrandam.

14. Et hanc sententiam admittit etiam Syluius loc. cit. q. 2. 4. & docet nouissime Ioannes de Soria de exilogo summarum p. 2. r. 2. sect. 3. dist. 1. §. circa restitutionem fame, vbi sic ait: Qui verum alterius crimen propalauit, ad nihil aliud tenetur, quam laudare eum, quem prius infamauerat, nec amplius de illa re loqui coram illis apud quos eum diffamauit. Ita ille, & hunc modum restituendi famam etiam approbat Ioannes Pontius vbi supra concl. 2. p. 47. Hurtado de inst. dist. 12. diffie. 18. cum aliis. Noent hoc Confessarij, quia, vt dixi, nullum faciliorem modum, ac minus onerosum pro peccatis inuenient ad famam ablatam restituendam, ego scio quam difficiliter poenitentes famam restituant, & in quantis tricis se inuoluant, quando aliis modis volunt famam restituere.

RESOL. LXVII.

An sit peccatum mortale saltem contra charitatem detegere peccatum notorium facti, vel iuris in alio loco, vbi ignorabatur, & in quem facile eius fama non erat peruenitura? Ex p. 3. r. 5. & Misc. 1. Ref. 17.

Q. 4. §. 1. Maltum

Sup. hoc se-
cundo, in ref.
præterita §.
Norandum
est secundo
& in alio §.
cius annot.

Sup. hoc sepe
tino supra
io Ref. 62. §.
vlt.

Sup. contem-
to in hoc, &
tino supra
seq. §. in Ref.
præterita §.
1.